

เอกสารเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี **ชุดความรู้ การพัฒนาที่ดิน**
และเทคโนโลยี

สำนักนิเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนากินที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การหาแนวระดับของพื้นที่

ในพื้นที่ที่มีความลาดชันหรือที่เนินเขานั้น ในขณะที่ฝนตกจะเกิดน้ำไหลบ่าจากด้านบนลงไปสู่ด้านล่าง ซึ่งน้ำฝนนี้จะพัดพาเอาหน้าดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนกล้าพืช เมล็ดพืช และปุ๋ยธาตุอาหารพืชไปจากแปลงลงสู่ที่ลุ่ม ทำให้เกิดการเสียหายกับเกษตรกรเจ้าของพื้นที่เป็นอย่างมาก

ดังนั้น การวางแนวปลูกพืชที่จะลดอัตราการชะล้างพังทลายของดินได้ ต้องเป็นแนวปลูกที่สามารถลดอัตราการเร็วของน้ำฝน ซึ่งก็คือ การวางแนวปลูกตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่

การวางแนวปลูกบนพื้นที่ลาดเทนั้น จะต้องวางแถวปลูกไปตามแนวระดับของพื้นที่ พืชไร่หรือไม้ผลยืนต้นในแถวเดียวกันต้องอยู่ในระดับเดียวกัน แต่ในแถวเดียวกันไม่จำเป็นต้องเป็นแถวตรง แถวนี้จะโค้งจะไปตามรูปของสภาพพื้นที่ลาดชัน

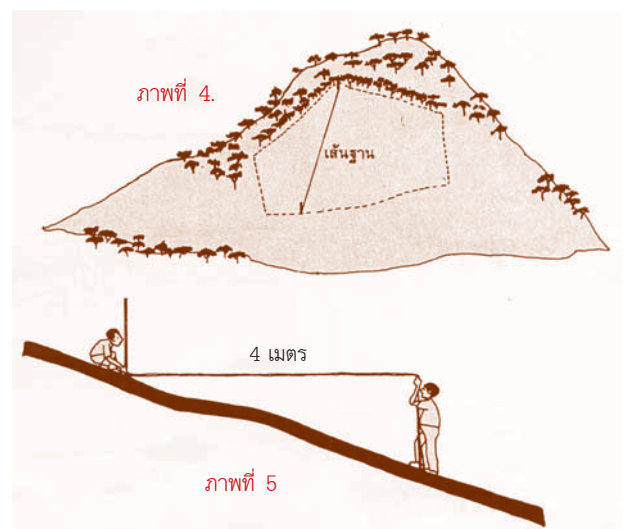
วิธีการหาแนวระดับของพื้นที่ลาดเทที่ทำได้ง่าย สะดวก และหาเครื่องมือเครื่องใช้ได้ง่ายราคาไม่แพง เกษตรกรสามารถจัดทำและหาแนวระดับได้เอง คือ

- ใช้ไม้ขนาด 1x2 นิ้ว ทำเป็นรูปไม้ฉาก หรือไม้เอเฟรมสำหรับหาแนวระดับ ซึ่งเอาระดับน้ำข้างไม้ไปผูกติดไว้ ตามภาพที่ 2 และภาพที่ 3
- ระดับน้ำข้างไม้ และเทปวัดระยะ ภาพที่ 1
- ไม้หลักแนว
- เชือกเส้นยาว
- ยางหนังสือดีก

วิธีการวางแนวระดับ

(1) ก่อนวางแนวระดับ ต้องหาเส้นฐานก่อน

เส้นฐาน จะเป็นเส้นที่กำหนดระยะระหว่างแถวการวางเส้นฐานหรือเส้นภูมิ

(2) สำรวจหาบริเวณที่มีความลาดชันปานกลาง แล้วกำหนดเส้นฐานโดยใช้ไม้หลักแนวปักที่จุดบนสุดล่างสุด แล้วใช้เชือกโยงไว้ ตามภาพที่ 4

(3) วัดระยะจากไม้หลักแนวอันบนสุดลงมา 4 เมตร (ระยะ 4 เมตร นี้ต้องเป็นระยะตามแนวราบหรือแนวระดับตามภาพที่ 5) ตามแนวเส้นฐาน และปักไม้หลักแนวไว้ วัดระยะทุก 4 เมตร แล้วปักไม้หลักแนวตามแนวเส้นฐานจนถึงจุดต่ำสุดของเส้นฐาน ตามภาพที่ 6

กรมวิชาการ
 สำนักปฐพีวิทยา

www.ladd.go.th

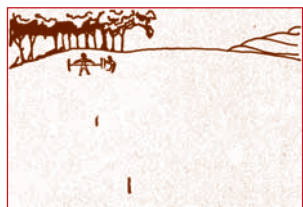
การไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ สามารถช่วงเหลือตนเองและประเทศชาติ

การหาแนวระดับของพื้นที่

ภาพที่ 6

(4) หาแนวระดับในแต่ละแนว ดังต่อไปนี้ นำไม้ทำแนวระดับที่เราเตรียมไว้ (อาจเป็นไม้เอ-เฟรมหรือไม้ฉาก) มาตั้งที่เส้นฐานให้ขาข้างหนึ่งของไม้ทำแนวระดับตั้งอยู่บนดินที่ไม้หลักอันแรก ในลักษณะปักอยู่ตามภาพที่ 7 แล้วเลื่อนขาอีกข้างหนึ่งขึ้นๆลงๆ จนระดับน้ำที่ผูกไว้บนไม้ฉากอยู่ตรงกลาง ซึ่งแสดงว่าจุดที่ขาทั้งสองของไม้ทำแนวระดับอยู่ในระดับเดียวกัน ปักไม้หลักที่ขาข้างนั้นตามภาพที่ 8

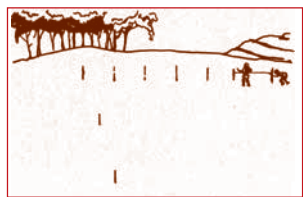

ภาพที่ 7

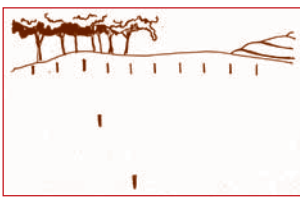

ภาพที่ 8

(5) เลื่อนไม้ทำแนวระดับไปหาจุดต่อไป โดยหมุนไม้ทำแนวระดับให้ขาข้างที่ตั้งอยู่ที่ไม้หลักอันใหม่อยู่กับที่ หมุนขาอีกข้างหนึ่งไปด้านตรงข้าม หาจุดระดับจุดที่ 2 ตามวิธีการที่กล่าวมาแล้ว ปักไม้หลักที่จุดที่หาระดับได้ใหม่ตามภาพที่ 9

ภาพที่ 9

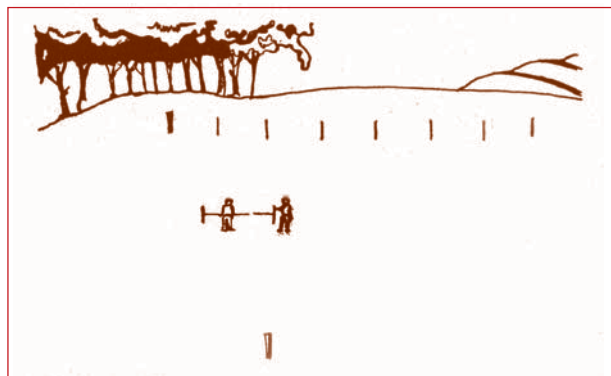

ภาพที่ 10

(6) เลื่อนไม้ทำแนวระดับไปหาจุดต่อไปตามวิธีการที่กล่าวมาแล้ว จนสุดเขตแดนของส่วนข้างนั้น

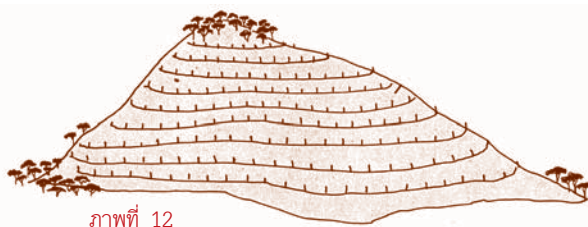
(7) ยกไม้ทำแนวระดับ กลับมายังเส้นฐาน (ดูภาพที่ 10) แล้วดำเนินการหาแนวระดับอีกด้านหนึ่งของเส้นฐานในแนวเดียวกันนั้น ตามวิธีการที่กล่าวมาแล้ว จนสุดเขตแดนสวนในข้างนั้น

(8) ยกไม้ทำแนวระดับกลับมายังไม้หลักแนวที่ปักเป็นเส้นฐานแถวที่ 2 (ดูภาพที่ 11) แล้วดำเนินการหาแนวระดับในแถวที่ 2 นั้นต่อไป ทั้งสองข้างของเส้นฐานจนได้แนวระดับแถวที่ 2 ทั้งสองข้าง

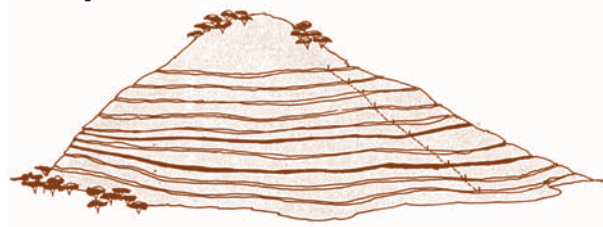
ภาพที่ 11

(9) ยกไม้ทำแนวระดับกลับมายังไม้หลักแนวที่ปักเป็นเส้นฐาน ถัดมาเพื่อหาระดับในแถวที่ 3,4,5... ต่อไปเรื่อยๆ จนเสร็จแถวสุดท้ายก็จะได้แนวระดับที่จะปลูกพืชหลักตามหลักการ (ดูภาพที่ 12)

ภาพที่ 12

สภาพพื้นที่ที่จัดหาแนวระดับสำหรับพร้อมที่จะปลูกพืชไปตามแนวระดับ (ดูภาพที่ 13) ซึ่งจะเป็นมาตรการอนุรักษ์ดินน้ำที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ลาดชันในภาคต่างๆ โดยปรับระยะแนวปลูกให้สอดคล้องกับชนิดพืชที่ปลูก

ภาพที่ 13

ข้อมูลจาก การป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน กรมพัฒนาที่ดิน

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

- สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน โทร 0-2579-1803
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กทม 10900 โทร 0-2579-8515

หรือที่